

Список використаних джерел

1. Nellie Hill/Arthur Hull, 2013, Drum Circle Facilitators' Handbook Copyright© 2013 Village Music Circles
2. Arthur Hull, Drum Circle Spirit, Facilitation Human Potential Through Rhythm Copyright © 1998 by Arthur Hull
3. Kalani Das, 2018, The Way of Music:Creating Sound Connections in Music Therapy, First published in 2011.Updated in 2018
4. Kalani, 2004, Together in rhythm: a facilitator s guide to drum circle music
5. Шапошников С. Н., 2020, Ключевые компетенции фасилитатора для работы в методе «Барабанная фасилитация», DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-12>

Л. ДРОЗД

старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Полтавського національного
педагогічного університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

РОЛЬ СІМ'Ї У ВИХОВАННІ ДИТИНИ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

У зв'язку зі збільшенням в останні десятиліття кількості дітей з особливостями психофізичного розвитку особливо актуальною стає проблема соціальної адаптації не тільки дитини, яка страждає на ту чи іншу патологію, а й сім'ї, в якій вона росте.

Багато українських фахівців вивчали проблеми батьків, які виховують дітей з відхиленнями у розвитку. Серед них можна виділити таких: Сак Т.В., Островська К.О., Шевцов А.Г., Синьов В.М., Колупаєва А.А., Миронова С.П., Мартинчук О.В., Кукуруза Г.В., Софій Н.З., Таранченко О.М.. Ці та інші вчені зробили вагомий внесок у дослідження проблем сімей, які виховують дітей з відхиленнями у розвитку, та пошук ефективних шляхів взаємодії громадського і сімейного виховання таких дітей.

Хоча питання роботи з сім'єю дитини з порушеннями психофізичного розвитку обговорюється вже багато років, воно, як і раніше, залишається актуальним. Поточна соціальна ситуація та нові вимоги законодавства ставлять перед педагогами, дефектологами та психологами нові завдання щодо забезпечення комплексного догляду за такими сім'ями[1; 2; 3; 4; 5].

З перших днів життя кожна дитина потребує не тільки постійної турботи для правильного розвитку, але і спілкування з тими, хто їх любить, тобто близькими людьми. Таке спілкування допомагає їй дізнатися про соціальні норми поведінки та духовні цінності. Дитині з порушеннями розвитку у тому

числі також потрібні: корекційна допомога, спеціальний інтенсивний розвиток, реабілітація та соціалізація. Все це стає проблемою для батьків таких дітей.

Аналіз наукових джерел дозволяє стверджувати, що процес соціалізації дитини відбувається в сім'ї, що передбачає різнобічне пізнання навколишнього світу, оволодіння вмінням взаємодіяти з іншими людьми та навколишньою дійсністю, а також знання загальнолюдських цінностей. Вирішальним чинником є моральна атмосфера в сім'ї, її побут і стиль. Довіра у відносинах, підтримка та прийняття батьками проблем здоров'я та розвитку, допомагають особливій дитині усвідомити себе повноцінною та цінною особистістю не тільки в сім'ї, а й у суспільстві[1; 3; 5].

Проживання сім'ї з дитиною, що має порушення в психофізичному розвитку створює особливе середовище в самій сім'ї. Це залежить передусім від самих батьків і від відношення, яке складається до них в інших дітей. Ставлення близьких до дитини людей визначає, які почуття розвинуться у неї (почуття любові або агресивні реакції з сильною нервозністю, що призводять до ворожості та емоційних сплесків).

Дослідники звернули увагу на одне дуже цікаве зауваження: сім'я не завжди позитивно впливає на дітей. Якщо в сім'ї постійна напруга, знову і знову виникатимуть сварки і дитина почуватиметься нещасною. Якщо дитина зростає в атмосфері конфліктів між батьками та скандалів між членами сім'ї, вона постійно перебуватиме у стресовій ситуації, що, у свою чергу, має негативні наслідки для розвитку особистості дитини та поглиблює її проблеми.

У сім'ї дитина засвоює певні навички поведінки, уявлення про себе та інших, про світ загалом. Тому правильний і адекватний підхід сім'ї до порушення дитини, її проблем і труднощів є важливим фактором реабілітації особистості, що розвивається[2].

Батьки дітей з порушеннями розвитку часто не мають достатнього уявлення про потенційні здібності своєї дитини та відчувають надмірну тривогу. Дорослі намагаються постійно контролювати дитину, передбачати її бажання навіть у дрібницях та захищати її від реальних та уявних загроз. Такий надмірний захист непродуктивний з погляду розвитку та корекції. Дитину постійно балують, жаліють і необгрунтовано захищають від усіх справ, навіть тих, які доступні дитині. Роблячи все за дитину з порушеннями розвитку, дорослі виховують її безпорадною та нездатною до дій. Дитина не освоює найпростіші навички догляду за собою, не відповідає на вимоги дорослих, не вміє поводитись у суспільстві та не намагається спілкуватися з іншими дітьми. Це створює умови для штучної ізоляції конкретної дитини від суспільства та призводить до розвитку пасивної споживчої позиції. Надалі такій людині буде складно адаптуватися в колективі через свої особистісні особливості[2].

Слід сказати, що іноді батьки помилково і необгрунтовано вважають, що все добре і все минеться. Вони акцентують надмірну увагу на лікуванні дитини, позбавляючи її емоційної підтримки та прийняття. Корекційна робота, навчання взаємодії з навколишньою дійсністю та соціалізація дитини відходять на другий план. Повіривши в чудове зцілення, батьки втрачають дорогоцінні хвилини

педагогічної допомоги, яка така важлива для дитини з порушеннями в розвитку. У той самий час дорослі пред'являють дитині непосильні вимоги, дитина перевантажується фізично, страждає психічно і не здатна задовольнити ці вимоги. Батьки, у свою чергу, незадоволені, що дитина не виправдала їхніх очікувань. На цьому ґрунті виникає затяжний конфлікт, в якому найбільше страждає дитина[2].

Особлива категорія батьків, котрі лише песимістично дивляться на майбутнє дитини з інвалідністю. Такі батьки постійно обмежують права дитини у вигляді суворих вказівок, невиконання яких карається. Дитина зобов'язана виконувати абсолютно всі завдання та вправи незалежно від її рухових, розумових та інтелектуальних здібностей. Недотримання цих вимог часто тягне за собою фізичне покарання.

Дослідники відзначають, що неконструктивні моделі сімейного виховання дитини з особливостями психофізичного розвитку створюють умови для виникнення вторинних відхилень у її психічному розвитку, які мають істотний вплив на інтелектуальний та особистісний розвиток дитини. Тільки відповідна оцінка батьками відхилень у розвитку дитини є основою її успішного виховання та розвитку[2; 3; 5].

Батькам найбільш доцільний вибір стилю співпраці з дитиною з порушеннями – конструктивна та гнучка форма взаємної відповідальності батьків та дитини у спільній діяльності. Такі батьки вірять в успіх своєї дитини та сильні сторони її натури. Вони визнають, що, послідовно надаючи необхідну підтримку та розвиваючи самостійність, дитина навчиться співпрацювати із зовнішнім світом та долати проблеми розвитку[3; 5].

Тому сім'я відіграє дуже важливу роль у житті кожної людини. Поінформованість про сім'ю особливо важлива для дитини, особистість якої ще розвивається. Для нього сім'я – це найближчі люди, які приймають його таким, яким він є, незалежно від його соціального статусу, стану здоров'я та індивідуальних особливостей. Тут можна вирішити проблеми, знайти допомогу, розуміння та співчуття. Але одна й та сама сім'я може призвести до розвитку у дитини негативних якостей і ускладнити її адаптацію до умов життя, що змінюються[3; 5].

Виходячи з аналізу сучасних літературних джерел та вивчаючи наукову спадщину дослідників ми можемо стверджувати, що завдання спеціального педагога – забезпечити сім'ї дитини з порушеннями психофізичного розвитку підтримку, яка дозволить батькам зрозуміти проблеми дитини, прийняти їх та знайти рішення корекційної допомоги, яка допоможе створити соціально адаптовану особу, що повноцінно розвивається.

Список використаних джерел

1. Гамрецька Г.М. Взаємодія сім'ї та школи у вихованні дітей з особливими освітніми потребами. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2021. № 2(73), С. 47-52.

2. Кравченко Т.В. Модель взаємодії сім'ї та освітнього закладу у вихованні дітей з особливими потребами. *Молодь і ринок*. 2019. № 10(177), С. 106-110.

3. Миронова С.П. Корекційно-педагогічна діяльність з сім'ями, які виховують дітей з особливостями психофізичного розвитку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та психологія*. 2020. Вип. 38, С. 85-89.

4. Руденко Л.М., Супрун М.О. Підготовка майбутніх вчителів до взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2022. № 3(113), С. 167-176.

5. Ярмола Н.А., Тарасун В.В. Особливості участі сім'ї у корекційно-розвитковій роботі з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2021. Вип. 17, С. 148-156.

М. ЄФИМЕНКО

доктор педагогічних наук, професор кафедри
прикладної психології та логопедії
Бердянського державного педагогічного університету,
(м. Запоріжжя, Україна)

ПЕДАГОГІЧНИЙ СТРИНГІНГ ЯК НОВИЙ НАПРЯМ ФОРМУВАННЯ ТА КОРЕКЦІЇ КИСТЬОВОГО ПРАКСИСУ В ДІТЕЙ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ (ПРЕЗЕНТАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АВТОРСЬКОЇ МЕТОДИКИ М. ЄФИМЕНКА)

Окремі напрями корекційної роботи із мотузками, шнурками, стрічками відомі відносно давно, але сьогодні виникла необхідність розробки цілісної системи використання можливостей цих засобів в поліпшенні та корекції кистьового праксису (координаційних, швидкісних та силових кистьових функцій) у дітей із ООП.

Виникла думка назвати цей загальний розвитково-корекційний напрям педагогічним стрінгінгом (від англійського string – шнур, тятива, нитка). Попереднє визначення цього терміну може бути таким:

Педагогічний (або розвитково-корекційний) стрінгінг (PS) (анг. stringing – нанизувати, натягувати) – *це система (технологія, методика) використання фізичних можливостей різних мотузок, шнурів, ниток, стрічок, гумових джгутів, сіток, канатів та цілеспрямованих ручних (особливо – кистьових) маніпуляцій із ними для розвитку та корекції основних кистьових функцій у дітей.*

Однією з концептуальних позицій цього підходу є гасло: мінімум засобів – максимум корекційного ефекту!